

แนวทางการปฏิบัติ Do's and Don'ts

คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ความหมายและความเป็นมาเกี่ยวกับจริยธรรม

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง หลักแห่งความประพฤติหรือแนวทางของการประพฤติ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ คำว่า “จริยธรรม” มาจากคำว่า “จะริยะ” ซึ่งเป็นภาษาบาลี แปลว่า อันบุคคลควรประพฤติกับคำว่า “ธรรม” ซึ่งเป็นคำภาษาสันสกฤต แปลว่าหน้าที่การทรงไว้กฎเกณฑ์การปฏิบัติความดีงามความถูกต้อง จริยธรรมเป็นคำสมาส มีความหมายตามรูปศัพท์ว่าหน้าที่ที่บุคคลควรประพฤติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสามบัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 บัญญัติว่า มาตรฐานทางจริยธรรม คือ หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย

- (1) ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- (2) ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
- (3) กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
- (4) คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและมีจิตสาธารณะ
- (5) มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
- (7) ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

มาตรฐานทางจริยธรรม ตามวรรคหนึ่งให้ใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ต้องยึดถือสำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและละเว้นความชั่ว

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 มาตรา 20 กำหนดให้สภาสถาบันอุดมศึกษาต้องจัดให้มีประมวลจริยธรรมของนายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา ผู้บริหาร และบุคลากรของสถาบันอุดมศึกษา และมีกลไกในการส่งเสริม ตรวจสอบและบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษาบุคลากรและผู้ปฏิบัติงานอื่นในสถาบันอุดมศึกษา กำหนดให้ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรและผู้ปฏิบัติงานอื่นในสถาบันอุดมศึกษาพึงปฏิบัติตนเพื่อรักษาจริยธรรม ดังต่อไปนี้

- (1) ยึดมั่น ส่งเสริม สนับสนุน และพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ด้วยการแสดงออกถึงความภูมิใจในชาติ รักษาผลประโยชน์และชื่อเสียงของประเทศชาติ ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

(2) ซื่อสัตย์สุจริต พึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักวิชาอย่างตรงไปตรงมาด้วยความถูกต้อง ตามกฎหมาย และตามทำนองคลองธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ ไม่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่มิชอบ เป็นการแสวงหาผลประโยชน์ โดยมิชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน สังคม และ สิ่งแวดล้อม

(3) กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ยึดมั่นในหลักการและถือปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ปราศจากอคติ กล้าแสดงความคิดเห็นหรือคัดค้านในสิ่งที่ไม่ถูกต้องโดยไม่ยอมโอนอ่อน ฝอ่นตามอิทธิพลใด ๆ เพียงเพื่อรักษาประโยชน์หรือสถานภาพของตน

(4) ยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่กระทำการอันมีลักษณะที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม พร้อมทั้ง อุทิศเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณประโยชน์ในการทำกิจกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นหรือสังคม โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน

(5) ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความอดุสาหะ เสียสละ ทุ่มเทสติปัญญา ความรู้ความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตบัณฑิต การวิจัย และการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม การให้บริการทางวิชาการ และทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม สร้างโอกาสการเข้าถึงการบริการการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยทั่วถึงและเท่าเทียม รักษาคุณภาพและมาตรฐานแห่งวิชาชีพ คำนึงถึงประโยชน์และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรของรัฐ นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในงานเพื่อให้ก้าวหน้าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก

(6) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อบุคคล โดยใช้ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือเหตุผลของความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ เพศสภาพ อายุ สภาพทางการ สถานะทางเศรษฐกิจสังคม การศึกษาอบรม หรือการแสดงความคิดเห็นอันไม่ขัดต่อหลักรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ไม่แสดงกิริยา วาจา หรืออาการ ไม่ว่าจะทางตรงทางอ้อม หรือด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเหยียดหยาม ล้อเลียน ประชดประชัน หรือดูแคลนผู้อื่น อีกทั้งพึงระมัดระวังไม่ให้ประชาชน ผู้ติดต่อราชการ และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความรู้สึก ว่า ตนได้รับการปฏิบัติที่ด้อยกว่าบุคคลอื่นด้วย และต้องรักษาความเป็นกลางทางการเมือง

(7) ดำรงตนให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือศรัทธาของประชาชน รักษาวัฒนธรรมและภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร หมั่นฝึกฝนพัฒนาศักยภาพของตนให้มีความรอบรู้ในวิชาการและวิชาชีพ หลีกเลียงกระทำการใด ๆ อันนำมาซึ่งเหตุทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่และทางราชการ และปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ด้วยการเคารพกฎหมายและมีวินัย

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ Do's & Don'ts

เพื่อให้บุคลากร คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความเข้าใจในมาตรฐานจริยธรรมมากขึ้น สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีงามและรักษาจริยธรรมอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ จึงได้สรุปแนวทางการปฏิบัติงานที่ควรทำและไม่ควรทำ ดังนี้

1. ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักและยึดมั่นในหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข • รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและนำความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และ/หรือประกอบการพิจารณาการพัฒนาการทำงานให้ดียิ่งขึ้น • ปฏิบัติหน้าที่โดยสามารถอธิบายเหตุผลและข้อมูลที่จำเป็นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย • การปฏิบัติหน้าที่ที่จำเป็นต้องตัดสินใจด้วยเสียงข้างมาก จะต้องให้ความสำคัญแก่ความคิดเห็นของเสียงส่วนน้อยด้วย 	<ul style="list-style-type: none"> • แสดงออกในลักษณะหรือพฤติกรรมที่สื่อไปในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย หรือแสดงออกด้วยกิริยาวาจาหรืออาการในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติ ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ หรือลบหลู่ดูแคลนด้อยค่าศาสนา •ใช้อำนาจบังคับหรือแสดงพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยว่า เป็นการกีดกันให้เพื่อนร่วมงาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้อื่น ปฏิบัติตามความต้องการของตน • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การกระทำที่ไม่จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ โปร่งใสตรวจสอบได้

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • มีจิตสำนึกที่ดี ตระหนักในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง • ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต รอบคอบ และกล้ารับผิดชอบในความผิดพลาดที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งพร้อมรับการตรวจสอบจากบุคคลหรือหน่วยงาน • กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนการกระทำผิดหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร 	<ul style="list-style-type: none"> • ประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นต่องานที่อยู่ในความรับผิดชอบ • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การกระทำที่ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้าหรือไม่โปร่งใส • ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือปิดความรับผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่นเมื่อเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่

3. กล้ายืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • ตระหนักและยึดมั่นในคุณความดี และประพฤติปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับคำสอนหรือหลักปฏิบัติของศาสนาและกฎระเบียบขององค์กร • ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความถูกต้อง ชอบธรรมตามกฎหมาย หลักวิชาการ ตามทำนองคลองธรรม และตามแนวปฏิบัติที่ถูกต้อง • ปฏิบัติหน้าที่โดยกล้าแสดงความคิดเห็น หรือทักท้วงเมื่อพบว่ามีกรกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และกล้าเปิดเผยรายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้บังคับบัญชาโดยไม่ปล่อยปละละเลย 	<ul style="list-style-type: none"> • ประพฤติปฏิบัติตนตามความพึงพอใจส่วนตัว ไม่คำนึงถึงกฎระเบียบหรือความเหมาะสมในการเป็นบุคลากรที่ดี • ปฏิบัติหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงหลักกฎหมาย หลักวิชาการและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่าการกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง • อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำผิดระเบียบแบบแผนของมหาวิทยาลัย • ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำขู่หรืออิทธิพลใด ๆ ในการชักจูงให้กระทำความผิดหรือกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม

4. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนและมีจิตสาธารณะ

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือประโยชน์ขององค์กร ประโยชน์ของประชาชน และประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก • ละเว้นการเรียก รับ หรือ ดำเนินการใด ๆ ที่ประสงค์จะให้ตนเองได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ • มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 	<ul style="list-style-type: none"> • ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่ มีอคติต่องานที่ต้องปฏิบัติหรือมีอคติต่อองค์กร เพื่อน ร่วมงาน รัฐบาล หรือต่อประชาชน • แสดงถึงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบหรือมุ่งให้เกิดประโยชน์ของตัวเองมากกว่าคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่าการกระทำที่นำความคิดเห็นส่วนตัวมาใช้ปะปนกับการปฏิบัติหน้าที่หรือนำตำแหน่งหน้าที่ไปใช้แสวงหาประโยชน์ส่วนตน • ใช้ตำแหน่งหน้าที่ เรียก รับ หรือ ยอมจะรับผลประโยชน์อื่นใด • ใช้อำนาจหน้าที่ในตำแหน่งกลั่นแกล้งผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา หรือบุคคลอื่นให้ได้รับความเดือนร้อนหรือสร้างความเสียหาย

5. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถและมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย • รักษาและพัฒนามาตรฐานการทำงานที่ดีเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น • มุ่งพัฒนาและรักษามาตรฐานการทำงานที่ดีโดยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง • เลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสมและเชื่อมั่นในระบบการทำงานเป็นทีม • สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานได้ • ใช้ทรัพยากรและงบประมาณของทางราชการอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมทั้งปฏิบัติงานให้ทันต่อเวลาและสถานการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการที่กฎหมายหรือระเบียบไม่ได้กำหนดไว้ จนไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มความสามารถหรือปฏิบัติหน้าที่ตามความพึงพอใจส่วนตัว • ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเพียงผลงานหรือเพียงเพื่อให้งานเสร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

6. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none"> • ปฏิบัติหน้าที่โดยคำนึงถึงความเสมอภาคเป็นธรรมและเที่ยงธรรม • ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการอย่างรวดเร็ว ประทับใจ อธิยาศยดี สุภาพ เต็มใจ ปราศจากอคติ ไม่เลือกปฏิบัติ • ตระหนัก ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญในฐานะประชาชนชาวไทย และเป็นพลเมืองดีด้วยการเคารพกฎหมาย • ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดไว้ และ ทักท้วงเมื่อพบว่าการกระทำที่ไม่ตรงตามระเบียบ กฎหมาย • ปฏิบัติหน้าที่โดยละเว้นจากการใช้อคติ ได้แก่ ความรัก ความกลัว ความหลง มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> • เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุของความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย สถานะทางสังคม • มีอคติในการปฏิบัติหน้าที่โดยเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม • ใช้ช่องว่างของกฎหมาย กระทำการอันเป็นการก่อให้เกิดความเคลือบแคลง สงสัยว่าเป็นการไม่ซื่อสัตย์สุจริต • อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือเลือกปฏิบัติต่อนักการเมืองหรือพรรคการเมือง • ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การกระทำที่เป็นการละเว้นหรือละเมิดการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

7. ดำรงตนให้เป็นที่ยอมรับและเป็นแบบอย่างที่ดี

ควรทำ (Do's) ✓	ไม่ควรทำ (Don'ts) ✗
<ul style="list-style-type: none">• ประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลจริยธรรม• ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำความเสียหายและไม่ไว้วางใจให้เกิดแก่องค์กร• ดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี รักษาชื่อเสียงภาพลักษณ์ขององค์กร	<ul style="list-style-type: none">• ประพฤติตนและปฏิบัติหน้าที่ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานจริยธรรม• ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เสียหายเกียรติภูมิศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ของตนเองและมหาวิทยาลัย• แสดงกิริยาอาการหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศ